

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ НИМИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ОКРЕМИМИ НАУКОВИМИ НАПРЯМАМИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ: УСПІШНІ ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ ТА НОВИЙ ФОРМАТ ДЛЯ УКРАЇНИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-509-2-1>

ПРАВНИЧІ ШКОЛИ: РОЗВИТОК ЧИ ЗАНЕПАД В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Політова Анна Сергіївна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права, економіко-правового факультету,
Маріупольський державний університет
м. Київ, Україна*

В умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації перед закладами вищої освіти стоїть чимало викликів. Як зауважують О.І. Денічева та С.Ф. Лук'янчук, «збереження освітнього потенціалу України стає важливим аспектом державної політики після військових питань. В умовах війни не існує універсального рішення для продовження навчального процесу. Необхідно використовувати комплексний підхід, що передбачає адаптацію до кожної конкретної ситуації та часте оновлення форм проведення навчальних занять. Для забезпечення ефективності роботи ЗВО важливо ретельно розробляти навчальні плани та графіки, враховуючи всі аспекти захисту життя і здоров'я людей» [1, с. 129].

Система закладів вищої освіти змінюється, адже за незрозумілими критеріями відбувається об'єднання університетів, що ставить під загрозу й вищі-переселенці з 2014 р., а також ті, які з кінця лютого 2024 р. поповнили їх когорту. Проте, аналізуючи ТОП-10 правничих ЗВО відзначимо наступні: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Національний університет «Львівська політехніка», Національний університет «Одеська юридична академія», Львівський національний університет імені Івана Франка, Сумський державний університет, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», Державний податковий

університет, Національний авіаційний університет, Національний університет біоресурсів і природокористування України та Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

Але чи завжди ТОП-10 правничих ЗВО співпадає з правничими школами? Поставлене нами питання може викликати жваву дискусію, адже, наприклад, у вищенаведеному нами переліку ми не бачимо Українського католицького університету. Але, на офіційному сайті цього ЗВО зазначено: «Український католицький університет відкриває Факультет права. Він стане модельним факультетом ціннісно-орієнтованої правничої освіти західного зразка в Україні. Служіння, етичність, практичність, глобальний контекст, повага до гідності та прав людини, усвідомлення професійної відповідальності правників перед суспільством – основа навчального процесу для формування нової генерації українських юристів» [2].

Ще у 2021 р. вперше було розроблено та впроваджено рейтингування правничих шкіл. Ініціаторами такого інструменту стали Асоціація правників України за підтримки Програми USAID «Нове правосуддя» та у співпраці з American Chamber of Commerce в Україні, Асоціацією юридичних клінік України, Лігою студентів Асоціації правників України, Проєктом ЄС «Право-Justice», Фундацією DEJURE та Forbes Україна. Критеріями допуску правничих шкіл до рейтингування стали: на денній формі сукупно навчається 150 студентів; на останньому ЄФВВ не менше 60% студентів подолали порогові бали з Права, за умови, що складали іспит не менше 10 осіб. За цих умов до рейтингу потрапили 59 правничих шкіл [3]. До першої 10 правничих шкіл увійшли Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Львівський національний університет імені Івана Франка, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Національний університет «Одеська юридична академія», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (більш детально – рис. 1).

№ з/п	Назва ЗВО	№1. Право	№2. ТЗНПК	№3. Іноземна мова	№4. Привабливість магістерських програм	№5. Привабливість бакалаврських програм	№6. Рівень довіри роботодавців	Всього
1	Національний університет «Києво-Могилянська академія» (м. Київ)	49,78	26,02	16,21	17,19	17,49	48,11	174,80
2	Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ)	46,37	24,31	14,48	14,49	16,10	50,00	165,75
3	Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (м. Харків)	44,92	23,23	11,38	13,60	15,66	49,06	157,84
4	Національний університет «Острозька академія» (м. Острогор)	43,43	21,42	18,62	13,25	14,28	45,28	156,28
5	Львівський національний університет імені Івана Франка (м. Львів)	47,68	23,66	5,17	13,82	15,90	47,17	153,40
6	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (м. Харків)	43,85	21,85	14,14	13,58	14,49	41,51	149,41
7	Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (м. Одеса)	43,89	22,55	12,41	14,14	15,26	40,57	148,83
8	Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ)	40,77	22,20	8,28	14,89	15,31	44,34	145,79
9	Національний університет «Одеська юридична академія» (м. Одеса)	41,68	22,10	6,55	13,38	14,56	46,23	144,50
10	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (м. Чернівці)	44,15	21,81	12,07	13,17	15,10	33,02	139,32

Рис. 1. ТОП -10 Правничих шкіл у рейтингу 2021 р.

Зауважимо, що протягом 2022-2024 рр. рейтингування правничих шкіл більше не відбувалося. Разом з тим, не дивлячись на те, що автори рейтингування відзначали про те, що провели таке дослідження вперше, але ще у 2018 р. було визначено топ-20 правничих шкіл з урахуванням успішності складання ЄФВВ/ЄВІ студентами-бакалаврами правничих шкіл, ранжування здійснено за конкурсним балом. Комплексно рейтинг виглядає таким чином:

Національний університет «Києво-Могилянська академія»;
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
 Львівський національний університет імені Івана Франка;
 Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого;
 Київський національний лінгвістичний університет;
 Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;
 Товариство з обмеженою відповідальністю «Академія адвокатури України»;
 Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна;
 Одеський національний університет імені І.І. Мечникова;
 Національний університет «Острозька академія»;
 Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет Вадима Гетьмана»;
 Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;
 Національний університет «Одеська морська академія»;
 Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;
 Національний університет «Одеська юридична академія»;
 Хмельницький університет управління та права;

Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

Університет митної справи та фінансів;

Київський національний університет культури і мистецтв;

Київський національний торговельно-економічний університет [4].

Підводячи підсумок, можна відзначити, що правничі школи, які мають високий рейтинг, у наведених нами ранжуваннях мають багато спільного – переважна більшість ЗВО співпадає, що вказує на їх перевагу в освітньому середовищі. Проте, чому тоді через модернізацію мережі закладів вищої освіти відбувається укрупнення Одеського національного університету імені І. Мечникова шляхом приєднання Національного університету «Одеська юридична академія»? Це є непростим викликом для цієї правничої школи. Разом з тим, не дивлячись на модернізацію правничих шкіл, вже другий рік вони об'єднуються та проводять наукові заходи, зокрема, через Всеукраїнський освітній проєкт «Незламні правничі школи України». І тут можна лише відзначити: сила в єднанні, адже лише спільними зусиллями можна продовжувати свій розвиток, а не зникнути і бути забутими.

Література

1. Dienichieva O. I., Lukianchuk S. F. Challenges of higher education in the conditions of modern educational realities. *Innovate Pedagogy*. 2024. № 75. С. 127–130. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.24> (дата звернення: 05.05.2025).

2. Український католицький університет відкриває Факультет права. URL: <https://ucu.edu.ua/news/ukrayinskyj-katolytskyj-universytet-vidkryvaye-fakultet-prava/> (дата звернення: 05.05.2025).

3. Щорічний рейтинг правничих шкіл: перше місце посіла правнича школа НаУКМА | Асоціація юридичних клінік України. *Асоціація юридичних клінік України*. URL: <https://legalclinics.in.ua/shhorichnyj-rejtyng-pravnychyh-shkil-pershe-mistse-posila-pravnycha-shkola-naukma/> (дата звернення: 05.05.2025).

4. ТОП-20 правничих шкіл України – Юридична Газета. *Юридична газета – онлайн версія*. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/top20-pravnychih-shkil-ukrayini-.html> (дата звернення: 05.05.2025).